Jelentés

a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság 2009. évi tevékenységéről

Kecskemét, 2010. február

…….
igazgató

Tartalomjegyzék

Bevezetés ... *3*
1. Személyi állomány ... *5*
2. Területi adatok ... *7*
2.1. Védett és védelemre tervezett területek ... 7
2.2. Saját vagyonkezelésű területek ... 8
2.3. Terület nélküli értékek ... 10
3. Kutatás és monitorozás ... *11*
3.1. Kutatás ... 11
3.2. Monitorozás ... 11
4. Kezelési tevékenység ... *12*
4.1. Kezelési tervek ... 12
4.2. Élőhely fenntartás ... 14
4.3. Élőhely rehabilitáció ... 14
4.4. Fajvédelem ... 14
4.5. Saját állatállomány ... 15
4.6. Vadászterületek ... 17
4.7. Halászati vízterek ... 19
4.8. Erdőterületek ... 19
5. Jogi tevékenység ... *20*
5.1. Hatósági eljárások ... 20
5.2. Bírságok ... 21
5.3. Büntető ügyek ... 21
5.4. Polgári perek ... 22
6. Őrszolgálat ... *22*
6.1. Szervezeti kérdések ... 23
6.2. Technikai eszközökkel való ellátottság ... 23
6.3. Hatósági intézkedések ... 23
6.4. Az őrszolgálat együttműködése más szervekkel ... 24
7. Költségvetés és vagyon ... *24*
7.1. Kiadások ... 25
7.2. Bevételek ... 26
7.3. Vagyon ... 27
7.4. Épületek ... 28
7.5. Eszközök ... 29
8. Bemutatás, oktatás, társadalmi kapcsolatok ... *29*
8.1. Turisztikai infrastruktúra ... 29
8.2. Kiadványok ... 33
8.3. Látogatottság ... 34
8.4. Társadalmi kapcsolatok ... 34
8.5. Környezeti nevelési intézkedések ... 36
9. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel ... *37*
10. Külföldi együttműködés ... *38*
11. Ellenőrzés ... *39*
12. Fontosabb célkitűzések 2010 évre ... *41*

BEVEZETÉS

Az 1975-ben létesített mozaikos Kiskunsági Nemzeti Park változatos természeti értékek őrzője. Ezek és a 35 év alatt feltárt újabb értékek felelős őrzését, kezelését és fenntartását a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: Igazgatóság) látja el.

Tárgyi jelentés a 2009. év legfontosabb statisztikai adatait és főbb eredményeit foglalja össze. Megemlítjük, hogy ezek a sikerek partnereink sikereire és eredményeire is épültek. Értékőrző munkánkat a térségben élők, földbérlők, gazdálkodók együttműködésével és a szakmában tevékenykedők segítségével, a helyi közösségekkel közösen kívánjuk folytatni és szélesíteni. A tevékenységünkről készített beszámolót ezért ajánljuk mindazoknak, akik hivatalból figyelik, szakmai vagy laikus érdeklődőként nyomon követik, észrevételeikkel, javaslataikkal segítik munkánkat.

Hisszük, hogy a megkímélt élőhelyek, egészségesen megőrzött természeti erőforrások és ezek fenntartható használata, valamint a táji értékek tiszteletben tartása garantálhat kiszámítható jövőt, élhető környezetet magunk és a következő nemzedékek számára. Az e cél érdekében munkálkodók remélik, hogy jó szándékú cselekvéseikkel hozzájárulhattak, hozzájárulhatnak e jövőformáló cél megvalósításához.

A KNPI 2009. évi céljai és rövid értékelésük:

Ssz.	Célkitűzés	Értékelés
1.	A kezelési tervek készítésének gyorsított ütemű folytatása, különös tekintettel a védelemre tervezett területekre. Egyidejűleg a nemzeti park területek régi kezelési tervei felülvizsgálatának, aktualizálásának megkezdése.	Megvalósult, ill. folyamatos.
2.	További részvétel országos fejlesztési programokban (VTT, Duna-Tisza közi Hátság vízgazdálkodása, homokhátsági tanyák villamosítási programja).	Folyamatos.
3.	Átfogó élőhely-fenntartási programok folytatása, saját vagyonkezelésű szántók visszagyepesítése.	Sikeres ill. pályázatok előkészítése zajlik.
4.	A Csaj-tó tórendszerében kialakított 120 hektár természetközeli vizes élőhely, mocsár vízpótlása, extenzív halasítása madártáplálék céljából. Az Apajpuszta felhagyott halastavak 150 hektáros vizes élőhely vízpótlása.	Megvalósult, ill. folyamatos.
5.	A tájidegen lágyszárú invázív fajok visszaszorítása gyepterületeken, illetve a kiemelt természeti értékű erdőterületeken saját forrásból a szórvány akác, bálványfa, valamint gyepterületeken a keskenylevelű ezüstfa visszaszorítása.	Megvalósult, ill. folyamatos.
6.	Gyepkezelések hatását vizsgáló kutatások folytatása kaszálásból és legelésből kizárt kísérleti parcellákon az optimális kezelési módszerek meghatározása céljából.	Előkészítve, 2010 évi megvalósításra.
7.	Duna-Tisza közi fajmegőrzési tervek készítése és végrehajtása.	Megvalósult, ill. folyamatos.
8.	A Kék vércse LIFE program keretében Igazgatóságunkra háruló feladatok folyamatos végrehajtása, mesterséges költőládák kihelyezése, erdőtelepítések.	Megvalósult, ill. folyamatos.

9.	A tartós szegfű LIFE program keretében élőhely rekonstrukciós feladatok végrehajtása.	Megvalósult, ill. folyamatos.
10.	A Pannon Biogeográfiai Szemináriumon elhangzott EU Bizottsági követelményekre, illetve a tárgyban érkezett ügyféli észrevételekre tekintettel lezárni a Natura 2000 területek ingatlanjegyzékét, és az Igazgatóság működési területét érintően előkészíteni a végleges kihirdetést.	Megvalósult.
11.	A 2009-ben elkezdett pontosítás folytatása a védett és fokozottan védett növények védett természeti területeken kívüli állományaira vonatkozóan	Folyamatos.
12.	További gólyafészek tartók, szigetelőpapucsok, firefly-ok vásárlása és elhelyezése.	Megvalósult, ill. folyamatos.
13.	Az izsáki, pusztaszeri és bugaci, kígyósháti, tiszaalpári állattartó majorok fejlesztése.	Megvalósult.
14.	Honvédségtől átvett területek hasznosításának előkészítése.	Folyamatos.
15.	Vásárolt területek hasznosítása (KIOP, LIFE).	Megvalósult.
16.	Saját vagyonkezelésre alkalmas gépsorok beállítása.	Megvalósult.
17.	Beékelődő területek vásárlása.	Folyamatos.
18.	Terepjáró gépkocsik lecserélése, beszerzése.	Végrehajtva.
19.	Közmunka program folytatása.	Megvalósult.
20.	Személyi állomány továbbképzése (manager, szakmérnöki, közigazgatási szakvizsga)	Megvalósult.
21.	Bérlők, gazdálkodók együttműködésének kezdeményezése.	Folyamatos.
22.	A környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségekkel való együttműködés erősítése.	Folyamatos.
23.	A partnerekkel való előkészített kooperáció érdekében kidolgozzuk a következő évekre vonatkozó turisztikai fejlesztési elképzeléseket.	Folyamatos.
24.	Kihasználjuk a jelenleg hozzáférhető pályázati lehetőségeket (Interreg, PEA). Fel kell készülni a jövő évi pályázatokra (Tervkészítés, engedélyeztetés, tanulmányok.)	Megvalósult, ill. folyamatos.
25.	Élünk a mezőgazdasági támogatásokban rejlő lehetőségekkel. Fejlesztjük az állatállományt (szürke marha, bivaly).	Megvalósult, ill. folyamatos.
26.	Fejlesztjük az ökoturisztikai programkínálatot.	Folyamatos.
27.	Élénkítjük az együttműködést természetvédelmi-, agrár-, turisztikai-, és civil szervezetekkel.	Megvalósult, ill. folyamatos.
28.	Reálértékben csökkenő költségvetési támogatás, növekvő rezsiköltségek, bizonytalan gazdasági prognózisok mellett próbáljuk megtartani költségvetési egyensúlyunkat.	Megvalósult.

1. SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY

2009. évben igen sokrétű (kutatás, igazgatás, tervezés, fejlesztés, gazdálkodás, természetvédelmi kezelés, oktatás, nevelés, őrzés, stb.) tevékenységünket az alábbi személyi állománnyal valósítottuk meg: Személyi állományunk megoszlása 2009. január 1-én:

	szakképzettség			
	alapfokú	középfokú	felsőfokú	összesen
Köztisztviselő	3	14	56	73 fő
Munka Törvénykönyv hatálya alá tartozó	8	11	10	29 fő
LIFE projekt keretében foglalkoztatott szerződéses munkavállaló	1		5	6 fő
Mindösszesen	12	25	71	108 fő

Munkatársaink angolul, németül, olaszul, szerbül és franciául beszélnek közép- vagy felsőfokon. Személyi állományunk nyelvismereti megoszlása:

Nyelvismeret	
Személyi állomány	fő/nyelvvizsgák száma
Köztisztviselő	37/46
Munka Törvénykönyv hatálya alá tartozó	10/11
LIFE projekt keretében foglalkoztatott szerződéses munkavállaló	5/8
Összesen	52 fő / 65 nyelvvizsga

A személyi állomány 2009. január 1-jén 108 fő volt, míg 2009 december 31-re a szervezeti és működési átalakítások alapján ez 123 főre változott. A 2009. évben 1 fő köztisztviselő bírósági ítélet alapján került visszahelyezésre igazgatóságunkhoz, illetve 1 fő státuszos köztisztviselő távozott áthelyezéssel, és 2 fő kérte felmentését nyugdíjba vonulása alapján. A megüresedett köztisztviselői álláshelyet pályázat útján töltöttük be. 2009-ben 4 fő szerezte meg a közigazgatási alapvizsgát, illetve 5 fő tett őri alapvizsgát.

2009-ben 2 fő munkaszerződéses munkavállaló ment gyesre, helyettesítésüket munkaszerződéses kollegákkal látjuk el.

A közmunka pályázat keretében igazgatóságunkon 2009. évben a nyári időszakban 28 fő közmunkás foglalkoztatására került sor.

Igazgatóságunk a 2004. év második felében indult *„A túzok védelme Magyarországon”* c. LIFE Natura projekt kedvezményezettje volt, melynek folytatásaként „after-LIFE” kötelezettségeinknek eleget téve nyomon követtük a túzok állomány alakulását.
2006. április 1-jétől partneri minőségben vettünk részt a Kék vércse LIFE programban, mely 2009. december 31-vel zárult.
2006 októberétől szintén partneri minőségben a Kerecsen sólyom LIFE–programban vettünk és veszünk részt.

Szintén kedvezményezettként veszünk részt a „*Tartós szegfű*” LIFE–programban, mely 2006. szeptemberében indult, 1 fő felsőfokú végzettségű szerződéses vállalkozó közreműködésével.

Igazgatóságunkon 2009-ben kezdődött a „*KEOP Élőhely rekonstrukciós feladatok megvalósítása a KNPI működési területén”* című nyolc alprojektet tartalmazó pályázat előkészítő szakasza, melyben az 1 fő felsőfokú végzettségű dolgozó munkáját további 6 fő felsőfokú végzettségű kolléga segíti.

A 2009. évben indult és meg is valósult a KMOP *Apaj pusztai élőhely rekonstrukció és invaziv növényirtás* című projekt, melyben 3 fő felsőfokú és 1 fő középfokú dolgozónk vett részt.

2009. februárjától működünk közre a VIPERA LIFE + projektben 2 fő felsőfokú kolléga részvételével.

2. TERÜLETI ADATOK

2.1. Védett és védelemre tervezett területek

Az Igazgatóság működési területének kiterjedése: 1 005 315 hektár (a 2010.01.07-ig hatályos 347/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet szerinti lehatárolás alapján

Védett terület	védett terület		Ebből: fokozottan védett (ha)	változás 2009-ben (ha)	védelemre tervezett*****	
	száma (db)	kiterjedése (ha)			száma (db)	kiterjedése (ha)
NP törzsterület*	9	50.523	16.201**		5	2.347
tájvédelmi körzet*	2	24.604	1 174**	**	2	3.144
természetvédelmi terület*	18	4.096	193**	**	6	1.668
ex lege védett láp***	148	18.597	–	+2***	–	–
ex lege védett szikes tó****	235	14.746	–	+419****	–	–
ex lege védett földvár	3	121	–	+4	–	–
összesen	415	112.687	17.568		13	7.159

* Hibás kimutatásból eredő eltérés. A védett objektumok és az ingatlan-nyilvántartási adatok TIR-ben történő összekapcsolása folyamatban volt a jelentés készítésekor. A helyesbítés megtörtént.
** A fokozottan védett területek fedvényét 2008.04.21-én készítette el Igazgatóságunk a különböző jogforrások felhasználásával. (Védetté nyilvánító jogszabályok által fokozottan védett, és a 7/2007. (III. 22.) KvVM rendelet bioszféra-rezervátum magterületeinek ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számai alapján.)
***A 2008-as kimutatásban az ex lege lápterületeket tekintve nem szorítkoztunk a működési területre. Az előző évhez képest 2009-ben a működési területen belül (2008-ban 149 db, 18595 hektár) lápok esetében 2 hektár növekedés és darabszámban 1 csökkenés történt a pontosítások következtében.
****A 2008-as kimutatásban az ex lege szikes tó területeket tekintve sem szorítkoztunk a működési területre. Az előző évhez képest 2009-ben a működési területen belül (2008-ban 232 db, 14327 hektár) szikes tavak esetében a pontosítások következtében 419 hektár növekedés történt (hárommal nőtt a területek száma).

*****A KNPI eddigi működése alatt elindult védetté nyilvánítási eljárások számba vétele alapján - amelyekben még a védettség nem került kihirdetésre -, a fenti kimutatásban szereplő összesített számadatok adják a jogilag védelemre tervezett területek számát és kiterjedését. A

2009-ben ténylegesen elindított eljárások száma 3. A korábbi évek kimutatásai azokat a területeket is tartalmazták, amelyekre még nem indítottunk eljárást, ebből adódik az eltérés.

Nemzetközi Egyezmények hatálya alá tartozó és Natura 2000 területek:

Megnevezés	védett területek		ebből fokozottan védett (ha)	változás 2009-ban (ha)
	száma (db)	kiterjedése (ha)		
Ramsari terület	9	31 768	-	-
Biogenetikai rezervátum	1	2 962	-	-
Bioszféra rezervátum	5	22 095	2 280	-
Világörökség	-	-	-	-
Európa Diploma	-	-	-	-
Natura 2000 Bird Direktíva	8	129 680	-	-
Natura 2000 Habitat Direktíva	36	119 819	-	-

Az Igazgatóság által korábban, 2005-ben felmért, illetve felülvizsgált, ex lege védett természeti területek jogi jellegének bejegyzésére irányuló kezdeményezéseink folytatódtak, a határvonalak javítása részben megtörtént, illetve folyamatos. A földhivatali bejegyzésekért felelős természetvédelmi hatóságok – leterheltségüktől függően – változó ütemben indították / indítják el a kiterjedés megállapítására irányuló eljárásaikat.

2009-ben is folytattuk az ex lege védett területek felkutatását, lehatárolását és felülvizsgálatát. A legtöbb esetben a térségünkre jellemző szikes tavakról van szó, amelyek száma 235, az év során több új terület ex lege bejegyzését indítottuk el.
Az újonnan megtalált vagy korábban természeti területként felmért területeken kezdeményeztük a jogi jelleg bejegyzését a természetvédelmi hatóságnál. 2009. évben 15 esetben vizsgáltuk felül az ex lege terület kiterjedését és korrigáltuk annak határait.

A Natura 2000 területek esetében szakmailag előkészítettük, valamint az érintett ingatlantulajdonosokkal, állami erdőgazdálkodóval, önkormányzatokkal, agrárkamarával és erdészeti hatósággal írásban és személyes tárgyalásokon keresztül leegyeztettük a Natura 2000 területek bővítési terveit. Ezekre a bővítésekre a Pannon Biogeográfiai Szemináriumon az Európai Bizottság részéről támasztott követelmények kötelező tagállami teljesítése érdekében van szükség.

2.2. Saját vagyonkezelésű területek

Növelve a saját vagyonkezelésű védett természeti területeink nagyságát, ebben az évben is vásároltunk ill. a Magyar Állam javára sajátíttattunk ki ingatlanokat, elsősorban termőfölde-

ket. A jogügyleteknél a jogszabály erejénél fogva a Magyar Állam nevében jártunk el, továbbá úgy is, mint az ingatlanok vagyonkezelői jogának jövőbeli várományosa. 2009-ben 54 mFt-ért 137 hektár földterületet vásároltunk meg, illetve egy részénél kezdeményeztük a kisajátítást az alábbiak szerint:
A védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. tv. végrehajtásaképpen nagyrészt minisztériumi forrásból, kisebb részben saját bevételből megvásároltunk illetve kisajátíttattunk 89 hektár összterületű, a törvény hatálya alá tartozó földrészleteket 31 mFt vételár, illetve kisajátítási kártalanítás fejében.
Teljes mértékben saját forrásból, a törvényben biztosított elővásárlási jogunkat gyakorolva vásároltunk meg 6 mFt megfizetése ellenében 18 hektár területű olyan ingatlancsoportot, amely természetvédelmi szempontból jelentős.
LIFE uniós forrásból vásároltunk meg 30 hektár vipera élőhelyet mindösszesen 17 mFt vételárért. A megvásárolt földterületekre vonatkozóan a vagyonkezelési szerződéskötés az MNV Zrt-vel folyamatban van.

A KNPI vagyonkezelésében levő területek művelési ágai és hasznosítói:

Művelési ág	terület (ha)	saját használatban		haszonbérbe (hasznosításba) adva	
		ha	%	ha	%
erdő	3146	3138	99,76	8	0,24
fásított terület	260	258	99,34	2	0,66
gyep	30476	10209	33,50	20267	66,50
gyümölcsös	2	2	100	0	0
halastó	753	328	43,54	425	56,46
kivett	7024	6453	91,88	571	8,12
nádas	3004	1873	62,35	1131	37,64
szántó	4750	2592	54,57	2157	45,42
szőlő	15	14	88,12	2	11,88
Összesen:	**49.430**	**24.867**	**50,30**	**24562**	**49,70**

2009. 12. 31-án regisztrált állapot

A vagyonkezelésünkben lévő 49.430 hektár területekből 24.562 hektárt földhaszonbérlet útján kezeltetünk. Haszonbérlő partnereink száma a 2009-es gazdasági évre 393 főre változott. Hatályos haszonbérleti szerződésünk 627-ről 592 darabra csökkent, mivel a haszonbérelt területeket egységesítettük, tömbösítettük. A szeptember 1-én induló új AKG pályázatban való részvétel következtében 260 haszonbérleti szerződést 5 évre, 2014. augusztus 31-ig hosszabbítottunk meg. Év végével 163 darab haszonbérleti szerződést kettő éves időtartamra (2011. dec. 31-ig) hosszabbítottunk. A földhaszonbérletek létesítésénél nagy figyelmet fordítottunk arra, hogy a haszonbérlet elbírálásánál a helyben lakók, valamint a tanyás térségben élő gaz-

dálkodók elsőbbséget élvezzenek és ez által is javuljanak megélhetési lehetőségeik. A haszonbérbe adott területeken fokozott ellenőrzést végzünk, elsősorban azt vizsgáljuk, hogy a földhasználók a haszonbérleti idő tartama alatt eleget tesznek-e a haszonbérleti szerződésben foglalt természetvédelmi előírásoknak.

Az állami tulajdonú, saját vagyonkezelésű területeink fennmaradó részén (55 %) a Természet-megőrzési osztály és a Természetvédelmi őrszolgálat felügyelete mellett saját hatáskörben magunk végezzük az élőhely fenntartási, természetvédelmi célú területkezelést.
2009-ben 6.249 hektár saját hasznosítású területtel pályáztunk a SAPS-ba, ebből 3.983 hektárral az AKG pályázatban is részt vettünk. Nagy hangsúlyt helyeztünk a védett területek fenntartására és gondozására, valamint az őshonos állatok tartására, mely egyaránt szolgálja a génmegőrzési és területfenntartási-kezelési célokat.

Természetgazdálkodási tevékenységünkre kapott földalapú támogatásból (SAPS), valamint az Agrár Környezetgazdálkodási Program (AKG) keretében kapott támogatásból finanszíroztuk a védett élőhelyek kezelését, védett területek fenntartását. Ez volt továbbá a pénzügyi forrás az élőhely kezelésben nagy szerepet játszó magyar szürke szarvasmarha és bivaly állomány fejlesztésére, az állatállomány takarmányozásához szükséges szálas takarmány betakarítására és a kezelési tevékenységek elvégzéséhez szükséges mezőgazdasági gépek beszerzésére és működtetésére is.

A 2009-ban kettő db Crone-Rand Pack típusú körbálázó és egy db RZ-3-as szárzúzó, ezen felül a téli takarmány kijuttatás céljából silópakoló kanalak beszerzésre történt meg.

1.750 hektár gyepterületet kezeltünk saját erőgépeinkkel, 711 hektár szántóterületen végeztünk mechanikai talajművelést, mely érintett uniós pályázatból vásárolt (KIOP), továbbá tűzokos és daruvédelmi területeket is. Bérmunka igénybevételével 180 hektáron tisztító kaszálással végeztünk természetvédelmi kezelést és 380 hektár talaj-előkészítési munkát végeztettünk el a 2009. év tavaszi és őszi vetés előkészületeihez. 343 hektár szántóterületen kukorica, borsó, repce, cirok, lucernavetéssel segítettük elő a telepeinken lévő szarvasmarha állományunk téli takarmányának biztosítását. Daru, kerecsensólyom és kékvércse táplálkozó hely kialakítása és fenntartása kettős hasznosítást jelentett, ugyanis a megtermett kukorica az átvonuló madarak táplálkozó helyéül szolgált,

A LEADER pályázat keretében vásárolt szárzúzóval és MTZ típusú erőgéppel a hajósi és császártöltési kaszálók gyommentesítését folyamatosan végeztük az ott található növényzet eredeti vegetációja helyreállásának elősegítésére, amiben 2009-ben a haris is megjelent.

Sikeresnek mondható az ártéri szántók gyommentesítése is, mely területeket 2006-2009 között folyamatosan műveltünk, ennek következtében a területek jelenlegi állapota kielégítő. Szántóföldi növénytermesztésben bevált cirokvetéssel szorítjuk vissza az ott burjánzó gyalogakácot.
Az őshonos állattartó telepeink téli takarmány ellátására beszállított tömegtakarmány mennyisége 16.836 darab bála (lucerna, fűszéna, szalma), valamint 20.568 q szilázs, illetve szenázs.

2.3. Terület nélküli értékek

Újabb település egyedi tájérték-katasztere 2009-ben nem készült el, azonban tovább bővült a kidolgozásra előkészített adatbázis. Az előzetes, kidolgozásra alkalmas felmérések már az új, 2009-ben megjelent, az egyedi tájértékek kataszterezéséről szóló szabványnak megfelelően

történtek. Igazgatóságunk csatlakozott az év végén meghirdetett TÉKA programhoz, melynek során a 2010-es év közepéig felül kell vizsgálni a meglévő egyedi tájérték-katasztert és további, legalább 20 településsel kell kibővíteni.

3. KUTATÁS ÉS MONITOROZÁS

A természeti értékek kutatása, változásainak vizsgálata kezdettől fogva kiemelt fontosságú tevékenységünk. A 2009. évben végzett kutatási és monitoring tevékenységünket részletesebben a honlapunkon mutatjuk be.

3.1. Kutatás

Kutatásaink prioritásai között szükségszerűen a természet védelmével kapcsolatos tevékenység tudományos megalapozását, a védendő természeti értékek feltárását és a védett természeti területek fejlesztését tartjuk szem előtt.

1. Natura 2000 élőhelyek változásainak vizsgálata (befejezés) – az 1998-as DT-Map térképezés kvadrátjaiból 8 db homokhátsági táji kvadrát újratérképezése (az időközben bekövetkezett táji változások értékelésével).

2. Folyó menti iszapnövényzet (3270 kódú Natura 2000 jelölő élőhely) felmérése a Tisza mentén.

3. A nyugati földikutya állományainak vizsgálata a KNPI működési területén.

4. Az Alpár-Bokrosi öblözet Natura 2000 élőhelyeinek térképezése (a jövőben tervezett vízkormányzás hatásainak vizsgálatához alapállapot felmérése).

5. Vizes élőhelyek fenntartására jelölt, Homokhátsági Natura 2000 területek hosszú távú fenntartási esélyeinek vizsgálata a hatályos vízjogi engedélyek tükrében.

6. Csíkos szöcskeegér potenciális élőhelyeinek felmérése.

3.2. Monitorozás

3.2.1. Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Rendszer (NBmR):

I. projekt: Védett és veszélyeztetett fajok felmérése
II. projekt: Vizes élőhelyek monitorozása
III. projekt: Élőhelyek monitorozása
IV. projekt: Inváziós fajok monitorozása
VIII. projekt: Szikes élőhelyek monitorozása
IX. projekt: Száraz gyepek monitorozása

3.2.2. KNPI saját projektek

3.2.3. NATURA 2000 monitorozás - országos projekt részeként
Tavi denevér monitorozás

Magyar tarsza monitorozás
Eltérő területhasználat hatása Natura2000 gyepterületek vegetációjára és állatközösségeire
A Közép-csongrádi szikesek Natura2000 terület élőhely térképének elkészítése, botanikai és zoológiai felmérése

3.2.4. Tartós szegfű LIFE - monitoring munkák.

4. KEZELÉSI TEVÉKENYSÉG

1. Szakértői vélemények készítésével széles körben közreműködtünk a természetvédelmi hatóság és az erdészeti hatóság Natura 2000 területekkel kapcsolatos államigazgatási tevékenységében, továbbá közérdekű tájékoztatásokat adtunk a Natura 2000 területek kapcsán hozzánk forduló ügyfeleknek.

2. Szakmai egyeztetések révén nem védett Natura 2000 területeken olyan erdőállományok esetében is sikerült megállapodnia az állami erdőgazdálkodóval arról, hogy a korábban tervezettől eltérő, a természeti értékeket fokozottabban kímélő erdőgazdálkodási tevékenységet folytasson, amelyekre vonatkozóan az erdészeti hatóság korábban már jogerősen engedélyezte az intenzívebb, kevésbé értékmegőrző tevékenységeket.

3. A hatályba lépett új erdőtörvény rendelkezését követve megkezdtük a nem védett Natura 2000 erdőterületek körzeti erdőterveinek felülvizsgálatához szükséges terepi adatgyűjtést, továbbá a felülvizsgálat végrehajtását segítő, részletes jogi és szakmai útmutatót állítottunk össze. Szakértői véleményünkkel segítettük a KvVM központi koordinációjával készülő, országos szakmai útmutató elkészítését is.

4. Szakértői véleményünkkel segítettük a VÁTI Kht. vezette szakmai konzorciumot is az Átmeneti Támogatás projekt keretében készülő Natura 2000 fenntartási tervek összeállításában (amelyek közül 4 érintette a KNPI működési területét).

5. Természeti értékekre vonatkozó alapadatok átadásával és szakértői vélemények készítésével közreműködtünk a Víz Keretirányelv végrehajtását célzó vízgyűjtő-gazdálkodási tervek elkészítésében.

4.1. Kezelési tervek

A védelemre tervezett területek kiterjedésére vonatkozó adatokat és a 2009-ben elkészített kezelési tervek készültségi állapotát a következő táblázat szemlélteti.

A tervezési terület megnevezése	Terület (hektár)	KvVM-TSZ-nek megküldött	KvVM-TSZ által jóváhagyott	Kifüggesztett
Gátéri Fehér-tó TT	697,70	X	X	X
Szelidi-tó TT bővítés	244,38	X	X	X
Csólyospálosi földtani feltárás TT	1,20	X	X	X
Pusztaszeri Fülöpszék TT	42,68	X	X	X
Érsekhalmi Hét-völgy TT	26,93	X	-	-
Érsekhalmi Hét-völgy védelemre tervezett terület	242,29	X	-	-
Bácsalmási Gyapjas Gyűszűvirág Termőhelye védelemre tervezett terület	32,34	X	-	-
Bácsalmási Gyapjas Gyűszűvirág Termőhelye TT	3,89	X	-	-
Kolon-tó KNP egység	3057,93	X	-	-
Szelidi-tó TT	413,22	X	-	-
Kéleshalmi homokbuckák	242,58	X	-	-
Imrehegyi homokpuszta TT	114,62	X	-	-
Tőserdő és Alpári-rét KNP egység és bővítés	975,32 (2791,51)	X	-	-
Tázlári homokbuckák TT	1054,16	X	-	-
Hajósi Homokpuszta TT	126,21	X	-	-
Hajósi kaszáló és löszpartok TT	122,96	X	-	-
Pusztaszeri TK	22327,78	X	-	-
Kunfehértói holdrutás erdő TT	115,42	X	-	-
Orgoványi-rétek KNP egység	3972,91	X	-	-
Mártélyi TK	2263,04	X	-	-
Fülöpházi homokbuckák KNP egység	2104,59	X	-	-
Bugac, Bócsa KNP egység	11695,83	X	-	-

A zárójeles érték a bővítésre tervezett terület kiterjedése.

4.2. Élőhely fenntartás

A legfontosabb élőhely fenntartási aktivitásunkat az alábbiakban mutatjuk be:

1. KNP bugaci szegélyturján vízpótlása. Minden évben egy kisebb turjános nedves állapotban tartása érdekében felszín alatti vízből pótoljuk a hiányzó vízkészletet. (8.200 m^3, 5 hektár)

2. A Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetben levő tömörkényi, már nem termelő halastavak (4., 8. sz. tó) rendszeres ökológiai célú vízpótlása történik tiszai vízbázisból (1.030.000 m^3, 80 hektár)

3. Az apaji halastavak ökológiai célú vízpótlása 2009-ban kb. 500.000 m^3 víz betáplálását jelentette153 hektárra.

4. Az Érsekhalmi Hét-völgy TT, a Hajósi Kaszálók TT és a Császártöltési Vörösmocsár TT területén közmunkások bevonásával kb. 2,5 hektár kiterjedésben irtottunk cserjéket a löszgyepekről.

4.3. Élőhely rehabilitáció

A 2009. év során önálló élőhely rehabilitációs projekt volt a KMOP-2007-3.2.1/A keretében az *„Apajpusztai élőhely-rekonstrukció és invazív növényirtás.* A fő célkitűzés a vízállásos, nyárra kiszáradó területek időszakos vízborítottságának biztosítása, vagyis a hajdani természeteshez hasonló vízrajzi állapotok kialakítása. Emellett folytattuk a korábbi uniós pályázatokból adódó (KIOP) feladataink végrehajtását (gyalogakác szárzúzózása), illetve élőhely rehabilitációs célú uniós (KEOP) pályázatainkat készítettük elő.

4.4. Fajvédelem

Működési területünkön a kiemelt jelentőségű fajok megőrzésére vonatkozó tevékenységünket az alábbi ismertetés foglalja össze:

1. Túzok
Folyamatosan felülvizsgáltuk a legjelentősebb gazdálkodók területhasználatát és a haszonbérleti szerződésekben fokozottan érvényesítettük a túzokkíméleti gazdálkodás gyakorlatát. Egy gazdálkodótól visszavett területen (580 hektár) mi végezzük a túzok kíméleti gazdálkodást.

2. Fehér gólya
2009. év elején 200 db fészekmagasító került legyártatásra, melyeket a felmerülő igényeknek megfelelően folyamatosan biztosítjuk az áramszolgáltatók számára.

3. Kék vércse
A kék vércse LIFE program keretében a korábbi évek során kihelyezett 400 db költőláda ellenőrzését, tisztítását végeztük el, valamint a program keretében az előző évben eltelepített 4 erdőfolt ápolási munkáit is folytattuk. Ezeken kívül megtörtént az ismert éjszakázó helyek monitorozása (kb. 450 pld), a fészkelő állományok felmérése (95 ismert pár), valamint több tíz kilométer középfeszültségű vezeték oszlopainak ellenőrzése és szigetelése. A 2009. év

során több mint 120 fiókát és 10 öreg madarat jelöltünk meg egyedi kódos színes gyűrűvel, valamint egy öreg tojó madár kapott műholdas nyomkövetőt.

4. Kerecsensólyom
A kerecsensólyom LIFE keretében 32 db költőláda került kihelyezésre fára. Ezek mellett elvégeztük a működési területünkön a költő párok felmérését (18 revír). Kettő madarat műholdas adóval, továbbá 7 fiókát alumínium gyűrűvel jelöltünk meg.

5. Rákosi vipera
Az elmúl év során tovább finomítottuk az ismert élőhelyek (Peszéradacsi-rétek, Bugacpuszta) természetvédelmi kezelését (kaszálás helyett extenzív legeltetés), ennek hatása a vipera állomány növekedésében is érezhető. A Vipera LIFE keretében mintegy 12 hektáron letermelt erdő helyén gyepvetéssel rekonstruált élőhely utókezelését (tájidegen fajok irtása) folytattuk.

6. Tartós szegfű
A Tartós szegfű LIFE 2006. szeptember 1-én indult és 2009 évben több projektelem megvalósítása zajlott. A program fő célja a fokozottan védett endemikus növény Duna-Tisza közi állományának védelme.

7. Kúszó zeller
Az elmúl évben is elvégeztük az ismert élőhelyek késő tavaszi és téli kézi kaszálását (1 hektár).

4.5. Saját állatállomány

A vagyonkezelésünkben lévő állatállomány létszámát az alábbi táblázat tartalmazza:

Faj	Fajta	Egyedszám	Egyedszám
		2009. január 1.	2009. december 31.
szarvasmarha	magyar szürke	1382	1485
bivaly		258	302
ló	shagya arab	1	1
	arab telivér	1	1
	angol telivér	1	1
	Furioso-Nort Star	2	2

Az utóbbi években az őshonos magyarszürke szarvasmarha és a bivaly állomány fejlesztésébe kezdtünk, az erőteljes növekedést a fenti táblázat is tükrözi. A szarvasmarha (103 egyed) 7,5 %-os, a bivaly (44 egyed) 17 %-os többlet állományt eredményezett.

A fejlesztési lehetőségeket a rendelkezésre álló legelőterület és a téli szálas takarmány előállítására alkalmas terület nagysága határozza meg. Ezek növelésére a vonatkozó jogszabályok betartásával kellő intézkedést tettünk, ugyanis a lejárt haszonbérleti szerződések – ott, ahol a saját gazdaságunkban lévő állatállomány legeltetését terveztük a 2009-es gazdasági évben – nem kerültek meghosszabbításra, természetesen a haszonbérlő érdekeit is figyelembe vettük.

A 2009. évben a növekvő állatlétszám elhelyezése és tartása érdekében az Igazgatóság tovább fejlesztette öt állattartó telepét, nyári időszakra kialakította a fülöpszállási és a szabadszállási nyári szállást.

Jelenleg is Bugacon található a legszebb és leghíresebb törzsállományunk négy vonallal, ahol saját hasznosítással történik a tenyésztés. A fejlesztések a hatékonyabb takarmányozás terén itt is folyamatosak.
Izsákon a szürke marhák tenyésztése során három vérvonal a meghatározott. 2009-től bivalytenyésztés kezdődött meg, amely tenyésztéshez 1 db tenyészbikát vásároltunk, a tenyészüsző állományt saját nevelésből állítottuk be. Itt üzemel továbbra is a tenyészállatok számára kialakított karantén telep kb. 450 méterre a téli szállásainktól. Az Izsákon lévő nádfedeles szárnyékra új esőcsatorna, villámhárító és tűzbiztonsági rendszer kiépítése történt meg. Jelenleg ezen a telepen történik a tenyészbikák teleltetése is. A helyi adottságokból adódóan kialakításra került Furiozó North Star lovak számára pihenőhely és legelőterület, ennek segítségével kismértékben ugyan, de egy magyar lófajta génmegőrzése történik. A telepen a téli takarmányozásra fűszéna, lucernaszéna, alomszalma és siló került betárolásra. A többarculatú állattartás számára fix villanypásztor rendszerek kerültek kialakításra, pl. bivalyok a Kolon tó vizes élőhely körzetében.

A Kígyós-háti állattartó telepen ebben az évben magyar szürke szarvasmarha növendék üsző és növendék bivaly egyaránt megtalálható volt. A majorság vonzáskörében 2009-től nagyobb kiterjedésben saját vagyonkezelésű területeinken természetvédelmi szempontú területkezelések történtek (Szabadszállás, Kisrét, Zabszék) Mivel 2008-hoz képest területeinkre nagyobb létszámú gulyát helyeztünk ki, a folyamatos állatszállítási problémák elkerülése végett a kígyós-háti majorságunkban egy új szárnyékot építtettünk. Így meg tudjuk oldani a téli elszállásolást leendő tenyészállataink számára és innen a telepről kiindulva lábon ki tudjuk terelni az állatokat a nyári legelőkre. Az állattartó telephez tartozó nyári legelőket éjszakázó helyekkel láttuk el, és ezen területekhez kapcsolódó legelők karámrendszereit fix villanypásztorokkal láttuk el. Az állattenyésztésben dolgozó kollégák részére lakókocsikat vásároltunk. A telepen a növendék állomány csak fűszénát és lucernaszénát kap téli takarmányul.

A pusztaszeri állattartó telepen szürke marha tinókat, valamint bivalyokat tartunk. A bivalyok biztonságos legeltetése érdekében fix villanypásztor került kialakításra. A Pusztaszeri állattartó telepünkön is történik bivalytenyésztés. A telepet 2009-ben vállalkozó bevonásával üzemeltettük.

Tiszaalpáron a KIOP program keretében megvásárolt magyar szürke szarvasmarhák tartása és nevelése folyik. Az állatok 2009 évtől történő biztonságos legeltetésének megoldása érdekében a KIOP program keretében tájrekonstrukciós munkákat hajtottunk végre. A szarvasmarhák legelői meglévő fix villanypásztor rendszerének karbantartását, újabbak kialakítását végeztük el 1-1,5 km hosszan. A téli pihenőhelyre megfelelő mennyiségű és minőségű fűszénát, alomszalmát és ciroksilót tároltunk be. A siló téli etetéséhez speciális vályúk kerültek beszerzésre. Az állattartó telep feladatait 2009-ben is saját dolgozóink látták el.

Az összes állattartó telepünket a hatékonyabb tömegtakarmány felhasználása érdekében szénarácsokkal (100 db) szereltük fel. Az itatás és télen a silóetetés megoldására az igazgatóság 80 db 6 méter hosszú és 70 cm széles vályút szerzett be.
Az apaji bikatelep kezelését és fenntartását továbbra is vállalkozó látja el. STV jelölt bikák kihelyezését tervezzük még a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, valamint a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság bikatelepére.

Az őshonos állatállomány telepeken történő elhelyezése:

Tartási hely (majorság)	Tenyész tehén	Tenyész bika	Növendék üsző	Növendék bika	Tinó	Szopós borjú	Bivaly
Bugac	205		128		96	0	
Izsák	207	18	62			4	50
Pusztaszer					242		128
Kígyós-hát			248				124
Tiszaalpár	111	1	81		6	51	
Apaj-bikatelep		7		9			
Súr, Csatárpuszta		1					
Sarród				8			
összesen:	**523**	**27**	**519**	**17**	**344**	**55**	**302**

Az őshonos állattartó telepekhez tartozó, kezelt területek nagysága meghaladja a 7.000 hektárt (legelő területek, de szántóföldi növénytermesztési, túzok- és daruvédelmi programokat is magába foglalja) ám e terület nagysága nem egyezik meg a SAPS AKG támogatásra jogosult területeink nagyságával., Saját bevételeinkből a pályázaton kívüli területen is természetvédelmi célú kezeléssel hasznosítjuk a vagyonkezelésünkben levő területeket.

A magyar szürke szarvasmarha és bivaly állományunk minőségi és mennyiségi fejlesztése folyamatos, ezért nélkülözhetetlen a selejtezés, a tenyésztésre alkalmatlan állatok értékesítése. Örvendetes, hogy egész állatállományunk BIO minősítést kapott. 2009 évben a magyar szürke állományból integráltként a HIPP cég felé értékesítettünk vágóra 195 egyedet, egyéb eladott 45 selejt egyed, elhullott 39 egyed. A selejtezés a túlkoros, illetve tenyésztés szempontjából hibásnak minősített állatokra irányult. A tenyésztési vérvonal frissítésére 7 egyed tenyészbikát vásároltunk és 5 db-ot értékesítettünk. Bivaly állományunkból is értékesítettünk15 db tinót.

4.6. Vadászterületek

Célunk, hogy működési területünkön a vadászatra jogosultak a természetvédelmi érdekekkel összhangban végezzék vadgazdálkodási tevékenységüket. Ezt a törekvést a saját vagyonkezelésben lévő területeken fokozottan igyekszünk érvényesíteni, és ebben a vonatkozásban saját vadászterületen példaértékű gazdálkodást folytatunk.

Az év során a teljes működési területünkön folyó vadgazdálkodási tevékenységet folyamatosan ellenőriztük, valamint szakmai véleményünk megfogalmazásával segítettük a természetvédelmi hatóság vadgazdálkodással kapcsolatos munkáját.

Számos vadászterületen rendelkezünk vagyonkezelői joggal, többségi tulajdonosként három vadászterületen vagyunk jelen.

Az Izsáki Kolon-tó és a Miklapuszta nemzeti parki területegységeken alakult vadászterületeken haszonbérlő a vadászatra jogosult. A területek szakembereivel folyamatos a kapcsolattartás és egyeztetés, így biztosított, hogy a vadgazdálkodás a természeti értékek megőrzése mellett folyik.

Az Izsáki Kolon-tó nemzetközi jelentőségű vadvíz (Ramsari terület), ólomsörét tilalmi terület, része a Natura 2000 hálózatnak és jelentős része a Túzokvédelmi LIFE programba van bevonva. Ennek megfelelően a vadállomány kezelése az őz állomány szinten tartó vadászatára, a vaddisznó állomány lehetőség szerinti korlátozására és erős ragadozó kontrollra helyezi a hangsúlyt. A vadászati módok és a vadászati idényeken belül a vadászati tevékenység ütemezése a területen fészkelő védett és fokozottan védett madárfajok védelméhez/érdekeihez maximálisan igazodik.

Miklapuszta jelentős része a Natura 2000 hálózatba tartozik és a Túzokvédelmi LIFE program kiterjedésében is jelentős összefüggő egysége. Ennek megfelelően a fő hangsúlyt az állományok kezelése során itt is a ragadozók és a vaddisznó állományainak visszaszorítására helyezzük. Problémás kérdés a túzok dürgésével időben és térben is egybeeső őzbak vadászat kereteinek szabályozása.

A Bócsa-Bugac nemzeti parki területegységen Bócsa, Kaskantyú, Páhi, Orgovány települések külterületét érintő, 03-603110-4-4-0 kódszámú vadászterületen az igazgatóság gyakorolja a vadászati jogot. A vadászterület szinte teljes egészében védett, jelentős része fokozottan védett és Natura 2000 hálózat része, ennek megfelelően különleges, természetvédelmi rendeltetésű. A nagyvad állományok kezelése során cél a vaddisznó állomány minimális szinten tartása, és az őzállomány jelenlegi nagyságának megőrzése. Szarvas a területen egész évben néhány példányszámban van jelen, természetvédelmi jellegű kezelése érdemben nem tervezhető. A dámszarvas időszakos váltóvadként jelenik meg. Apróvad vadászata nem folyik, számuk a mezei nyúl esetében folyamatosan nő. Ez a földön fészkelő védett madarak érdekében végzett róka (és borz) folyamatos állomány apasztásának is köszönhető. A vadászati módokat a területre jellemző borókás-nyáras homokbuckák különösen érzékeny nyílt homoki gyepeire, és a peremterületek zárt gyepterületeire tekintettel választjuk meg. A vadállomány takarmányozására csak vadvédelmi céllal és kizárólag szélsőséges időjárási viszonyok esetén kerül sor.

A 2009/2010. évre szóló vadgazdálkodási terv 3 db gímszarvas, 44 db őz, 25 db vaddisznó és 30 db róka kilövését tartalmazta. A terv időarányos teljesítése megtörtént. Az időjárás kifejezetten kedvezett a vaddisznó szaporodásának, ezért a kilövési terv keretszámának 40 darabra történő engedélyeztetése megtörtént. A vadászati és állategészségügyi hatóságok által előírt rókatetem-, illetve vaddisznó vér- és mandula minták leadását időarányosan teljesítettük.

2009. év első és utolsó hónapjainak viszonylag enyhe időjárása miatt nem került sor szálas takarmány kijuttatásra.

2009-ben a törvény által előírt minimális számú (a területen összesen 4 db) itatóhely és a vízellátásukat biztosító kút engedélyeztetése megtörtént. Az itatók üzembe helyezését 2010-ben tervezzük.

Az év során 5 db magasles építése, valamint egy felújítása, továbbá 3 db itatóvályú készítése történt meg. A vadgazdálkodási berendezésekhez szükséges faanyagot, illetve fűrészárut a vagyonkezelésünkben álló erdeinkből, míg az élő munkát saját munkaerővel biztosítottuk.
A vadászterületen a vaddisznó állományának apasztását lehetővé tevő, szemes takarmány (kukorica) kijuttatásával a szórók üzemeltetése egész évben folyamatos volt. A takarmány kijuttatásának költségtakarékos és környezetkímélő megoldásaként az év végén 10 darab, hordóra szerelhető, napelemes, önműködő szóró berendezés beszerzése történt meg. Az összeszerelés és üzembe helyezés saját munkaerővel kerül végrehajtásra a következő évben. A

csalogató szóráshoz szükséges mennyiségű, 2010. évi kukorica-betakarításáig elegendő, 50 mázsa szemes kukorica beszerzéséről és betárolásáról gondoskodtunk.

4.7. Halászati vízterek

Működési területünkön halászati hasznosítóként nem kezelünk egyetlen vízteret sem. A halászati hasznosítókkal (magánszemélyek, egyesületek, vállalkozások) jó kapcsolatot tartunk fenn, és folyamatosan ellenőrizzük azok tevékenységét.

4.8. Erdőterületek

A 2009. év során az alábbi tevékenységekkel szolgáltuk a működési területünkön található erdők védett természeti értékeinek és az erdőgazdálkodással érintett védett természeti területek megóvását és hosszú távú fennmaradását.
A Hajósi és Bócsai Erdőtervezési Körzetek, valamint a Szegedi Erdészet Erdőtervezési Egység előzetes tárgyalására megfogalmazta szakmai véleményét, valamint megkezdte szakmai álláspontjának kialakítását az erdőrészlet szintű tárgyalásokra.
A Bajai és Kiskunhalasi Erdőtervezési Körzetek, valamint a Császártöltési Erdészet II. Erdőtervezési Egység erdőrészlet szintű tárgyalásain gondoskodott a természetvédelmi céloknak megfelelő erdőkezelési műveletek erdőtervekbe történő beépíttetéséről, valamint ezen körzeti erdőtervekkel kapcsolatos miniszteri egyetértési- és véleményezési jogkör gyakorlásához szükséges szakmai adatokat és statisztikai kimutatásokat előterjesztette.
Természetvédelmi kezelői véleményünk megfogalmazásával segítettük a természetvédelmi hatóság erdőgazdálkodással, erdőtelepítéssel és fásításokkal kapcsolatos munkáját, több osztály bevonásával megkezdtük a nem védett Natura 2000 erdőterületeknek az új erdőtörvény által előírt, erdőtervi előírásainak felülvizsgálatát, és a saját vagyonkezelésű erdőterületeken példaértékű erdőgazdálkodás folytatására törekszünk.

A vagyonkezelésünkben lévő 5.900 hektár erdőterületen 2009-ben 22 hektár üres vágásterület (a 2009. évi véghasználattal érintett és mesterséges felújításra előírt területek 100%-ának) tuskózása, valamint 19 hektár (a 2008. évi véghasználatokkal érintett és mesterséges felújításra előírt területek 100%-ának) talajforgatása és őshonos fafajokkal történt beültetése valósult meg. A tuskózást és a teljes talaj-előkészítést a véghasználatra került fenyő-, nemes nyár- és akác állományok fafaj cserével egybekötött erdőfelújítása indokolta, melynek eredményeként 2009-ben 6 hektár elegyes magyar kőrises és 13 hektár elegyes fehér nyaras létesült.

2009. év tavaszán 13 erdőrészletben 54.000 db csemete ültetése történt meg pótlás keretében, melynek fő célja az elegyítés, valamint a tél folyamán keletkezett jelentős mértékű pocokkár felszámolása volt.
Az év során 46 db erdőrészletben, összesen 170 hektáron folytattunk ápolási munkát. Az első kapálás idejére – ahogyan tavasszal a pótlási munkáknál is – szükség volt vállalkozó bevonására, a vegetációs időszak második felében azonban már teljes egészében a közmunkaprogram keretében bonyolítottuk a sorápolásokat. A sorközápolási (tárcsázási) munkákat az igazgatóság saját alkalmazottjával, illetve erő- és munkagépével hajtotta végre, egy távol eső erdőrészlettől (0,8 hektár) eltekintve, melynél csak a felvonulásra kalkulált költségből el lehetett végeztetni a munkát külső vállalkozó bevonásával. A saját kivitelezésben végrehajtott sorközápolás éves teljesítménye 605 hektár volt.

Az erdészeti hatóság által, nyár végén végrehajtott erdősítések műszaki átvétele sikeresen lezajlott.

A fahasználati tevékenységek közül 5 hektáron egészségügyi termelés, 69 hektáron tisztítás, 51 hektáron törzskiválasztó gyérítés, 28 hektáron (ebből 3 hektár a tartós szegfű LIFE program keretében végrehajtott) tarvágás történt. A nevelővágások minden esetben az őshonos fafajok egyedei javára történtek.

A tartós szegfű LIFE program keretében a 3 hektárnyi akácállomány tarvágását sarjadzás elleni védekezés előzte meg, a kikerülő vékony faanyag aprítással történő megsemmisítése és a kitermelt biomassza teljes mennyiségének területről történő eltávolítása történt meg.

A saját vagyonkezelésű erdeinkben az év során 2 esetben volt erdő- és egy esetben alomtűz. A leégett vagy károsodott erdőterület nagysága 2 hektár volt.

A természeti értékek- és az erdővagyon védelme érdekében a bócsai ősborókás körül 2008-ban létesített sorompók és cölöpakadályok karbantartása, valamint a csökkenő tendenciájú rongálások kijavítása folyamatos volt az év során.

5. JOGI TEVÉKENYSÉG

Elkészítettük Szervezeti és Működési Szabályzatunkat (SzMSz) a költségvetési szervek jogállásáról és gazdálkodásáról szóló 2008. évi CV. törvény és a kapcsolódó új jogszabályok, továbbá a JKH-99/21/2009. számú, 2009. augusztus 13-án a Magyar Köztársaság Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztere által egységes szerkezetbe foglalt és kiadott Módosító alapító okirat által megkövetelt szervezeti átalakításoknak megfelelően, illetve ehhez kapcsolódóan a munkaköri leírásokat, és igazgatói utasításokat. A módosított SzMSz miniszteri jóváhagyás alatt áll.

5.1. Hatósági eljárások

A 2009. évben 84 db közérdekű adat megismerésére irányuló kérelem érkezett, melyek többsége NATURA 2000 területekkel volt kapcsolatos. A 2009. évben közérdekű adat megismerésére irányuló kérelmet nem utasítottunk el.

Illetékességi területünket érintően három zöldhatóságnak – Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség szegedi és bajai kirendeltsége és a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség – van hatósági és szakhatósági jogköre. A hatósági megkeresések száma 2009-ben összesen 985 volt.

Más hatóság által hozott közigazgatási határozatok felülvizsgálata.
A korábban elindult öt és a 2009-ben elindult egy új közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti perben vettünk részt az eljáró hatóság (az illetékes regionális közigazgatási hivatal), mint alperes mellett beavatkozóként, amelyek részben a KIOP programmal, részben a védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény végrehajtásával összefüggő kisajátítások miatt indultak, és közülük kettő nem fejeződött be 2009-ben.

Az Igazgatóság, mint közigazgatási eljárásban résztvevő ügyfél:
Az Igazgatóság a vagyonkezelésében lévő vagyon működtetése kapcsán számos közigazgatási ügyben szerepelt úgy, mint klasszikus értelemben vett ügyfél (erdészeti, természetvédelmi, vadászati, építési, vízügyi, ingatlanügyi stb. hatósági eljárások) Olyan ügyféli minőségben, mely az Igazgatóság természetvédelmi kezelői feladatkörével kapcsolatos, négy esetben történt beavatkozás. Mindegyik esetben a védett természeti, a Natura 2000, ill. nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó területet, továbbá az ott élő védett vagy fokozottan védett fajokat fenyegető veszély elhárítása ill. megelőzése érdekében kértük az ügyféli közreműködés biztosítását (erdőgazdálkodási tevékenység, továbbá vízivad-vadászat).

Hatósági ügyekkel kapcsolatban lásd még 6.3. pontot.

5.2. Bírságok

	ügyek száma	kiszabott bírság összege
természetvédelmi bírság	-	-
szabálysértési eljárás	19	220 000 Ft
helyszíni bírság	13	110 000 Ft

A 2005. január 1-jétől a természetvédelmi bírság kiszabására irányuló eljárások lefolytatása az illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségekhez került át.
A szabálysértési eljárások száma és a kiszabott pénzbírságok összege az előző évhez képest valamelyest csökkent. A 2008-ban fennmaradt, még folyamatban lévő 12 eljárásból és a 2009-ben indult 19 eljárásból 20 eljárás ért véget pénzbírságot kiszabó, illetve figyelmeztetést alkalmazó, vagy megszüntető határozattal, a többi még folyamatban van.

2009-ben szabálysértési kifogás jogorvoslattal az eljárás alá vont személyek közül egy sem élt, ugyanakkor a 2008-ban elindult egy ilyen eljárás befejeződött, a bírósági eljárásban az eljárás alá vont személy kifogásának helyt adtak. Részletfizetésre irányuló kérelem 2009-ben nem érkezett.

A pénzbírságok befizetésével kapcsolatosan az előző évhez képeset nagyobb volt a hajlandóság az önkéntes teljesítésre, kb. az elkövetők háromnegyede határidőben eleget tett a fizetési kötelezettségének.

5.3. Büntető ügyek

	feljelentések száma	eredményes	eredménytelen
természetkárosítás	12	4	4
egyéb büntető ügyek	8	3	3

Az eredményesség – eredménytelenség megítélése szempontjából eredményesnek minősülnek azon ügyek, melyekben a nyomozó hatóság az eljárást vádemelési javaslattal tette át az ügyészségre, valamint azok az eljárások, amelyek ügyészi megrovással illetve bírósági elmarasztaló ítélettel végződtek. Az ügyek egy része (6) folyamatban van.

A természetkárosítás miatti feljelentések száma az előző évhez képest csökkent, ugyanakkor a Magyar Állam, illetve az Igazgatóság sérelmére elkövetett falopások, rongálások esetszáma megnőtt. Egy alkalommal védett állatok kínzása miatt tettünk büntető feljelentést.

5.4. Polgári perek

	ügyek száma	nyert	vesztett	folyamatban	megszűnt
polgári perek	1	-	-	-	1

Az Igazgatóság felperesként vett részt a perben, mely 2008-ban indult és elővásárlási jog gyakorlásához kapcsolódott. A kereseti kérelmünket az ügyben visszavontuk, elálltunk az elővásárlási jog gyakorlására irányuló szándékunktól.

6. ŐRSZOLGÁLAT

A KNPI Természetvédelmi Őrszolgálatának létszáma 2009. évben nem változott. 32 fő természetvédelmi őr teljesített szolgálatot az 5 természetvédelmi tájegység 26 természetvédelmi őrkerületében.

A személyi állomány összetétele, illetve az egy főre eső működési és védett természeti terület változatlanságát az alábbi két táblázat mutatja:

Megnevezés	Felsőfokú végzettségű	Középfokú végzettségű	Összesen
Létszám	25	7	32

Az egy főre eső működési és védett természeti terület

	Átlagosan	Minimum	Maximum
Az egy főre eső működési terület (hektár)	37 227	3 700	169 552
Az egy főre eső védett természeti terület (hektár)	4 173	1314	7340

6.1. Szervezeti kérdések

A KNPI Természetvédelmi Őrszolgálata szervezetileg 2009-ben nem változott, az előző évben kialakított ügyeleti rendszer működése folyamatossá és rutinszerűvé vált. A 2009. évi utolsó országos őrszolgálat-vezetői értekezleten a KNPI ügyeleti rendszerét bemutattuk és ez követendő példaként került értékelésre.

6.2. Technikai eszközökkel való ellátottság

Az őrszolgálat működési feltételei, eszköz és egyenruha ellátottsága az előző évi (magas) szinten maradt.

Jelenleg a 32 fős őrszolgálat minden tagja rendelkezik jó minőségű (pld. Leica) távcsővel. Az összes vizes élőhelyen, illetve pusztai területen dolgozó őr rendelkezik állványos távcsővel.

Két régi és az idén felvett természetvédelmi őr kivételével mindenki rendelkezik maroklőfegyverrel. Az őrszolgálat tagjai számára mind a terepi, mind a társasági egyenruha biztosítva van, kiegészítő elemekkel együtt.

2009-ban a 2000. évi beszerzésű Nivák utolsó példányait is értékesítettük, helyette az időközben terepen jól bizonyított Suzuki Jimmy terepjárók kerültek beszerzésre. Ennek köszönhetően az őrszolgálat rendelkezésére álló gépjárműállomány az alábbiak szerint módosult:

- Suzuki Jimmy 11 db
- Land Rover 1 db
- Lada Niva 4 db
- Ford Ranger 7 db

9 fő természetvédelmi őr használ saját gépjárművet. Két természetvédelmi őr rendelkezik szolgálati lóval.

6.3. Hatósági intézkedések

A 2009. évben 92 esetben tettek természetvédelmi őreink bejelentést az Igazgatóság részére. Helyszíni bírságot 13 esetben 110.000 Ft.- értékben szabtak ki.
Továbbra is a téli falopások, szabadidős tevékenységek ellenőrzései adják a legtöbb feladatot, 12 esetben észleltek falopást védett természeti területen, ebből 5 esetben történt a helyszínen tettenérés. Ez elsősorban a rendőrséggel való együttműködés erősítésének köszönhető. Csökkent a madármérgezések száma, tárgyévben egy esetről volt tudomásunk.
A külföldi vendégvadászok vadászatának fokozott ellenőrzése ellenére természetkárosítást e tekintetben nem, kisebb szabálysértéseket több esetben tapasztaltunk. Hasonlóan fokozott ellenőrzéseket tartottunk a technikai sporttevékenységek tekintetében is. A prevenció érdekében az idén is több technikai sporttal foglalkozó egyesülettel voltunk kapcsolatban, rendezvényeiken és fórumaikon is részt vettünk. A korábbi évekkel ellentétben csökkent a technikai sport és szabadidős tevékenységek által elkövetett szabálysértések száma.
Jelentőssé vált a védett állatok mentése. Működési területünkről 39 védett faj 287 egyedét mentettük főleg a Szegedi Vadasparkba. Az előbbi adat nem tartalmazza a helyben szabadon engedett számos kígyó, béka, denevér egyedet, mely a fenti szám sokszorosát jelenti. A men-

tési feladatok egyszerűsítése érdekében az igazgatóság a Szegedi Vadasparkkal együtt IPA pályázatot adott be természetvédelmi mentőközpont fejlesztésére, védett állatfajok mentésének monitorozására és végrehajtásának eszközbeszerzésére.

Az Őrszolgálati Osztályra szignált ügyiratok száma 2009-ben az alábbiak szerint alakult.

Év	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ügyiratszám	786	716	1097	1043	1155	852

6.4. Az őrszolgálat együttműködése más szervekkel

A 2009. évben is jó kapcsolatot tartottunk az Országos Rendőr Főkapitányság, a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága és a Katasztrófavédelem illetékes szerveivel. A Bács-Kiskun megyei Rendőr Főkapitányság és városi kapitányságok vezetői számára tájékoztatót és konzultációt tartottunk az igazgatóság természeti értékeiről és az azokat ért károsításokról. A falopások számának csökkentése érdekében körzeti megbízott – őrkerület-vezető szinten tartottunk rendszeres kapcsolatot.

Az MVH ellenőrzéseken a természetvédelmi őrök folyamatosan részt vesznek a jelentkező igényeknek megfelelően. Ez 2009-ben 94 ellenőrzést jelentett.

2009-ben jelentős erdőtüzek alakultak ki működési területünkön. Kiemelt feladatot jelentett az izsáki erdőtűz megfékezése, amely védett természeti területen kívül keletkezett, de annak közvetlen közelében. Védett természeti vagy Natura 2000 területesetében a természetvédelmi őrök 25 esetben észleltek tüzet, melyek eloltásában aktívan részt vettek.

A Csongrád és a Bács-Kiskun megyei polgárőr szövetségekkel együttműködési megállapodásokat kötöttünk, melyek keretében két megyében nagy létszámú polgárőri jelenléttel szemétszedési akciót szerveztünk. A polgárőrök részére természetvédelmi képzéseket tartottunk.

2009-ben az Igazgatóság Természetvédelmi Őrszolgálatának egy tagja képviselte hazánkat a Bolíviában megrendezésre került VI. Természetvédelmi Őrök Világkonferenciáján, ahol 43 ország közel 300 természetvédelmi őre volt jelen.

7. KÖLTSÉGVETÉS ÉS VAGYON

Az Igazgatóság működésének és gazdálkodásának pénzügyi forrás igénye folyamatosan biztosított volt támogatásból és saját működési bevételből, valamint a jelentős mértékű évközi működési és felhalmozási célú pénzeszköz átvételekből.

Igazgatóságunk 2008. évről áthúzódó előirányzat-maradványa 234.557 eFt, ebből 2009. évben ténylegesen 228.577 eFt került felhasználásra. A fel nem használt 5.980 eFt maradványt (pl. kutatási monitoring szerződés alapján, nádazási munkák keretszerződés alapján) Igazgatóságunk 2010. évben használja fel.

2009. évben a SZÁMADÓ programban történt a főkönyvi könyvelés. Az INFOSYS Integrált Költségvetési Rendszerből a kimenő számlák elkészítését és a pénztár modult alkalmaztuk.

7.1. Kiadások

Kiadások		Teljesítés (e Ft)
működési kiadások	személyi juttatás	389.870
	járulék	114.803
	dologi	587.550
	egyéb (működési célú pénzeszköz átadás)	0
	egyéb (támogatás értékű működési kiadás)	22.961
felhalm. kiadások	intézményi beruházás	272.326
	felújítás	4.448
	egyéb (felhalm. célú pénzeszköz átadás)	250
	egyéb (támogatás értékű felhalmozási kiadás)	324
	egyéb központi beruházás	0
kölcsönök nyújtása		0
kiadások összesen		1.392.532

7.2. Bevételek

		Teljesítés (e Ft)
Bevételek	Működési	402.176
	felhalmozási és tőkejellegű bevételek	8.265
működési célú támogatásértékű bev, működési. célú. pénzeszköz átvétel.		389.580
felhalmozási célú támogatás értékű bevétel, felhalmozási célú pénzeszköz átvétel.		169.976
bevétel összesen:		969.997
költségvetési támogatás	működési	284.716
	felhalmozási	61.754
költségvetési támogatás összesen:		346.470
pénzforgalom nélküli bevételek		228.577
összes bevétel		1.545.044

7.3. Vagyon

Nyilvántartás szerinti vagyon		bruttó érték (e Ft)	értékcsökkenés (e Ft)	nettó érték (e Ft)
vagyoni értékű jogok		82.073	31.030	51.043
szellemi termékek		48.849	48.849	0
Ingatlanok, kapcsolódó vagyoni értékű jogok	Földterület	3.697.166	0	3.697.166
	Telek	14.229	0	14.229
	Épület	699.428	207.618	491.810
	Építmény	1.852.346	1.301.402	550.944
	Erdő	67.917	0	67.917
gépek, berendezések, felszerelések	Ügyviteli	110.740	93.755	16.985
	Egyéb	282.635	141.889	140.746
	képzőművészeti alkotások	2.581	0	2.581
járművek		275.415	169.380	106.035
tenyészállatok		240.105	71.030	169.075
beruházások, felújítások (folyamatban lévő)		158.455	0	158.455
Összesen		7.531.939	2.064.953	5.466.986

7.4. Épületek

Az épület típusa	száma (db)	növekedés 2009-ben (db)
iroda	5	0
szakmári lőtér	1	0
szolgálati lakás	9	0
állattartó épület	8	0
egyéb állattartó építmény	8	2
tanya	21	0
erdészház	1	0

7.5. Eszközök

Az Igazgatóság tulajdonában nyilvántartott eszközök:

Az eszköz megnevezése	száma (db)	növekedés 2009-ben (db)
mezőgazdasági munkagép	17	3
személygépkocsi (a terepjárókat kivéve)	7	3
terepjáró	42	1
motorkerékpár	2	0
kerékpár	97	0
vízi jármű	12	0
videokamera	4	0
digitális fényképezőgép	59	2
hagyományos fényképezőgép	33	0
állványos távcső	23	0
kézi távcső	95	1
éjjellátó készülék	2	0
számítógép	133	15
mobiltelefon	147	35

8. BEMUTATÁS, OKTATÁS, TÁRSADALMI KAPCSOLATOK

8.1. Turisztikai infrastruktúra

Igazgatóságunk programtervében 2009 évben is kiemelt szerepet játszott az ökoturisztikai programok szervezése. A már hagyományossá vált tavaszi túzokdürgés és az őszi daru vonulás idejére szervezett túra, valamint az Európai Nemzeti Parkok Napja alkalmából szervezett „orchidea túra” mindegyike nagy népszerűségnek örvend.

Márciustól decemberig havonta több hétvégén nyílt szakvezetéses túrákat hirdettünk egyéni turisták és családok részére. 2009 évben több kaland-túra jellegű kirándulást szerveztünk (hajnali madárles, aranysakál koncert, denevér túra, éjszakai túra a bugaci Ősborókásban,

stb.) Az egyes túrákon a résztvevők száma mérsékelt emelkedést mutat. 2009-ban 34 alkalommal szerveztünk nyílt túrákat, amin 9173 fő vett részt.

Jelentős létszámban fogadtunk szervezett iskolai és természetjáró csoportokat is. Az iskolások részére szervezett terepi programokon 11305 fő vett részt. A Természet Házában és a Tisza-völgyi Bemutatóházban változatos programokkal vártuk az érdeklődőket. A Természet Házának látogatóinak száma 4846 fő, a Tisza-völgyi Bemutatóháznak 3300 fő volt.

Változatlanul népszerű kirándulóhelyek a holtágak tanösvényei (Lakitelek-Tőserdő, Tiszaalpár, Mártély) ahol a nyári szezonon kívül is egyre többen használják a szabadon látogatható tanösvényeket, jelzett túrautakat.

Ökoturisztikai nagyrendezvények:

Szent Mihály Nap Bugacon (szeptember 19-20.)
Magyar Nemzeti Parkok Hete
Hírős Hét Fesztivál Kecskemét (augusztus 17-23.)
Magyarok Országos Gyűlése találkozó, Bösztörpuszta (2009. augusztus 21-23.)

A turisztikai infrastruktúra legfontosabb létesítményeit az alábbi táblázat mutatja be:

	Szám	Befogadó-képesség (fő)	Állapot értékelése
Látogató, oktató központ	2+2	150+116	Természet Háza, Tisza-völgyi Bemutatóház mindkét létesítmény jó állapotban fogadja a vendégeket. Naprózsa Oktató Központ: állapota megfelelő, erdei iskolaként működik. Kontyvirág Erdei Iskola (Lakitelek) állapota jó.
Múzeum, kiállítás	4		Virágh-kúria kiállítása fejlesztést igényel Pásztormúzeum; a kiállítóhely felújítást igényel Árpád-kori Skanzen karbantartása megoldott Nyakvágó Csárda-Múzeum fejlesztést igényel
Tanös-vény	28		Aqua Colun tanösvény (Izsák), Poszáta tanösvény (Izsák), Földvár tanösvény (Tiszaalpár) Madarak és Fák útja (Bugac) Sáskajárás (Bugac). Boróka tanösvény (Bugac), Erdei tanösvény (Bugac), Báránypirosító tanösvény (Fülöpháza), Réce tanösvény (Apaji Halastavak). Kékmoszat tanösvény (Szelidi-tó), Pimpó tanösvény (Orgovány), Rekettye tanösvény (Ágasegyháza), Sirály tanösvény (Szegedi Fehér-tó), Kosbor tanösvény (Kunadacs), Vöcsök tanösvény (Péteri-tó), Vörös-mocsár tanösvény (Császártöltés), Cankó tanösvény (Kelemen-szék), Kontyvirág tanösvény (Lakitelek), Hankovszky-liget (Kecskemét). Csipak tanösvény, Bölömbika tanösvény (Mórahalom), Csodarét tanösvény (Ásotthalom), Tőzegbánya tanösvény (Császártöltés-Kecel) Partnerekkel együttműködve kialakított tanösvények: Ártéri tanösvény (Mártély), Árpád fejedelem tanösvény (Tiszaalpár), Vodicai tanösvény (Baja). Széki lile tanösvény (Harta, Böddi-szék). Natúra tanösvény (Császártöltés-Kecel) Rózsaberek tanösvény (Kecel)
Szállás	5	106	Kutatószállások: Péteri-tó, Tiszaalpár, szegedi Fehér-tó komfortszintjük alacsony. A Naprózsa Erdei Iskola, Kontyvirág Erdei Iskola: minősített erdei iskolák

A Természet Házában szervezett bemutató, ismeretterjesztő programok, kiállítások mellett a Tisza-völgyi Bemutatóházban főleg iskoláskorú gyermekek vesznek részt természetismereti és terepi foglalkozáson.
A Virágh-kúriát 2009-ban egy éves szerződéssel a Kunszentmiklósi Önkormányzat és a KNPI közösen üzemeltette. Az év során 3 időszaki kiállítás volt az épületben.

Az Igazgatóság turisztikai infrastruktúrájának terepi helyszínei a tanösvények. Jelenleg 23 tanösvény van az igazgatóság és 6 tanösvény más kezelésében. A tanösvények információs táblákkal felszereltek, útvonaluk jól követhetően jelzett, magyar nyelvű túravezető füzet áll rendelkezésre, aminek egy része a nemzeti park honlapjáról is letölthető. A táblákat, útjelzéseket folyamatosan karbantartjuk.

A Bács-Kiskun Megyei Természetbarát Bizottsággal együttműködve folytatódott a védett területeket is érintő erdei és turistautak jelzéseinek a felújítása. A fotós turizmust szolgáló fotósleshely közül több megsérült, felújítását végezzük.

Környezeti nevelés, szemléletformálás
Az Igazgatóság a működési területén több telephelyen is végzi a természetvédelmi szemléletformálással, bemutatással, tájékoztatással, ökoturizmussal kapcsolatos feladatait. A célcsoportok a helyi lakosság, a nemzeti park iránt érdeklődő egyéni és csoportos vendégek. Ennek eredményes végrehajtását a saját kezelésünkben levő bemutató és kiállítóhelyek, a Zöld Pont működtetése, két erdei iskola, tanösvények, túraútvonalak, mint technikai háttér szolgálják.
2009-ben már részben elkezdte működését a szemléletformálás, környezeti nevelés új helyszíne a Viperavédelmi és Oktatóközpont, amely az MME közreműködésével üzemel.
Új kihívást jelent számunkra, hogy egyre több speciális nevelési igényű oktatási intézmény kér környezeti nevelési programot. Sikeres volt a kiskőrösi BKKM Önkormányzati Óvoda és Speciális Tantervű Általános Iskola fogyatékkal élő gyermekei számára a zöld jeles napok keretében rendezett természetismereti játszóház.
A Tisza-völgyi Bemutatóház egyre ismertebbé válik a környező települések iskoláiban. 2009-ben új akció volt a „Megyezöld program" Csongrád megyében, melynek során a KNPI működési területén levő Csongrád megyei iskolák diákjai részére jeles napok, rendhagyó órák, előadások, vetélkedők, terepi programok kerültek megrendezésre.
A Természet Házában 3 interaktív kiállítást hoztunk létre: A víz az élet mátrixa; A Földanya teste; Házunk-kertünk patikája címmel. A saját tervezésű és kivitelezésű kiállításokat célzottan iskolások részére állítottuk össze.

Erdei Iskolák
A Naprózsa Erdei Iskolában (Fülöpháza) az előző évben kialakított étkezési lehetőség megfelelő, bár a jobb szolgáltatás érdekében fejlesztés szükséges. Az erdei iskola programjának minősítését sikeresen újítottuk meg, így a minősítés 2012-ig érvényes. Az erdei iskola turnusainak feltöltése a pályázati támogatások hiánya ill. kiszámíthatatlansága miatt igen sok szervezést igényel. Az erdei iskolában 17 turnusban 394 gyerek vett részt (1386 v. éjszaka).

A Kontyvirág Erdei iskola (Lakitelek) 2008-ban elkészült az erdei iskola programja és a rá épülő modulok sora. Az OM-KvVM minősítési eljárás rendjének megfelelően ez beadásra is került, és sikeresen meg is kapta az öt évre szóló „Minősített erdei iskolai program" címet. Az erdei iskolában 31 turnusban 1167 (2970 v. éjszaka) gyerek vett részt. Az erdei iskoláinkban Üdülési csekket elfogadunk.

Az Igazgatóság erősíti „regionális erdei iskolai központ” szerepét, segítettük a régióban működő erdei iskolák minősítésének megvalósulását, konzultációkat, továbbképzést szerveztünk erdei iskolákban dolgozók részére.
Regionális és országos természetismereti versenyek szervezése, lebonyolítása, segítése (Kaán Károly Természetismereti verseny, MME Madarak és Fák napi országos verseny, Lehoczky János komplex környezetvédelmi verseny) történt 2009-ben.
A KNPI szervezésében Tavaszköszöntő címmel 4 fordulós regionális természetismereti vetélkedőt rendeztünk általános iskolások részére (15 csapat). „Természeti értékek a két víz közén” címmel középiskolás csapatok részére ez előzőhöz hasonló vetélkedőt indítottunk 12 csapat részvételével.
Kecskeméti általános és középiskolások részére természetfotó pályázatot hirdettünk, amelyre 28 pályázó 150 fotót adott be. A nyertes képekből kiállítás nyílt a Természet Házában.

Pályázati tevékenység
KEOP 3.3.0 keretre adtuk be a Naprózsa Erdei Iskola infrastrukturális fejlesztését célzó pályázatot. Ez 2009-ben elutasításra került. Fülöpháza most kidolgozás alatt levő településrendezési terve új lehetőséget biztosít a fejlesztésre, így 2010-ben kerül beadásra a pályázat.
Beadásra került DAOP kiírásra ökoturisztikai pályázat keretében a *„Látogatóközpont és komplex ökoturisztikai fejlesztés a KNPI bugaci területén”* c. pályázat, melynek elbírálása folyamatban van.

IPA (Szerbia-Magyarország határon átnyúló együttműködési program) keretre 2009. decemberében adtunk be pályázatot a Palics-Ludas Közvállalattal együttműködve. A KNPI megpályázott része 40 millió Ft. A pályázat elbírálás alatt van.

8.2. Kiadványok

- 2009-ben újra kiadtuk a Természetbúvár Kiadó által gondozott KNPI-t bemutató leporellót magyar és angol nyelven 10-10 ezer példányban.
- A tárgyalt évben 3000 példányban kiadtuk a KNPI javított turisztikai térképét.
- 2009-ben 5000 példányban megjelentettük a KNPI programfüzetét.
- Megjelenés előtt áll a Boróka füzetek sorozat Turjánvidék a Kiskunságban c. kötete. Ez a kiadvány a Vipera LIFE+ program anyagi támogatásával.

8.3. Látogatottság

Helyszín	Látogatók száma
Természet Háza	4846
Tisza-völgyi Bemutatóház	3300
Bugac Pásztormúzeun	24607
Árpád-kori skanzen Tiszaalpár	3211
Kunszentmiklós Virágh kúria	1300
Oktatóközpont, erdei iskola	1561
Nyílt nap, jeles nap, terepi program	14684
Szakvezetéses túra, tanösvény	9173
Foglakozások, rendhagyó órák	15323
Kiállítás, falunap, vásár	50208
Összesen:	**128215**
Más szolgáltatók szervezésében (becsült adat)	110000

A látogatókat a kiállítóhelyeken, látogatóközpontokban és szervezett csoportok, programok esetén tudjuk regisztrálni. Mivel a tanösvényeink szabadon látogathatók, azok forgalmát csak becsülni tudjuk. Újszerű rendezvényünk volt a „Múzeumok éjszakája" programján való részvétel. Az itteni érdeklődés miatt 2010-ben önálló helyszínként szervezünk programot a Természet Házában. Különleges vendége volt a nemzeti park bugaci területének a japán koronaherceg és delegációjának látogatása május 17-én. A nemzeti park gulyásai megnyerték a XIII. Országos Gulyásversenyt (Hortobágy 2009. 05.29-30.) A nyertes csapat: Krix Róbert, Bódog János. Romániai erdész szakemberek tettek tanulmányutat Bugacon. 2009-től a Pusztaszeri Országos Természetfilm Fesztivál társszervezője a KNPI. A Természet Házában illetve Pusztaszeren, Kunszentmiklóson, Mórahalmon került kiállításra a NGC Magyarok genetikai családfája c. kiállítás. A KNPI 27 helyszínen jelent meg időszaki kiállításával.

8.4. Társadalmi kapcsolatok

Civil kapcsolatok

Nagy figyelmet fordítunk a társadalmi szervezetekkel történő kapcsolatépítésre és együttműködésre. Több szervezettel írásos megállapodásunk van. 2009-ben a hagyományokat folytatva a kecskeméti Porta Egyesülettel, a CSEMETE Egyesülettel együttműködve szerveztünk több zöld jeles napi rendezvényt (Föld Napja, Autómentes Nap, Környezetvédelmi Világnap, Víz Világnapja).

Rendszeresen képviseltetjük magunkat a civil szervezetek rendezvényein (Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, Körlánc Egyesület, Környezetvédelmi Oktatóközpontok Szövetsége), és aktív szerepet töltünk be az Erdei Iskola Érdekegyeztető Tanácsban, ahol 1 fő a minősítés szakmai részével foglalkozó Szakmai Testület vezetője.

Kedvezményes táborozást és foglalkozásokat biztosítottunk a hátrányos helyzetű gyerekeket segítő szervezetek részére (Magyar Máltai Szeretetszolgálat BKKM Szervezete, Kecskeméti Speciális Szakiskola).

Tárgyjutalmakkal segítjük az iskolák és civil szervezetek tevékenységét, természet- és környezetvédelmi rendezvényeik, versenyeik lebonyolítását (17 intézménynek 265.000 Ft értékben).

Az Igazgatóság munkáját segítő Nemzeti Parki Tanács két alkalommal ülésezett a 2009 évben. Elsőként a Tanács alakuló ülésére került sor, melynek főbb témái a Nemzeti Park Tanács

előző háromévi tevékenysége, az új Tanács elnökének megválasztása, valamint az Igazgatóság intézményi átalakításának, és jövőbeni fő célkitűzéseinek ismertetése volt. Az év második felében ismételten összehívott ülésen inváziós növényfajok terjedési tendenciáiról, illetve az új KNP monográfia tartalmának megvitatásáról esett szó.

Társadalmi kapcsolatok (iskolák, közművelődési intézmények stb.)
Kecskeméti Ifjúsági Otthon és a szegedi Százszorszép Gyermekház: rendhagyó órák (63 óra), Természettudor tábor, „Zöld ernyő" szemléletformálási akció.
Erdei Ferenc Művelődési Központ (Kecskemét), Dinó-Klub (Ballószög) Környezet-és Természetvédelmi Jeles napok.
Lakitelek községi könyvtár rendhagyó természetismereti órák (11 alkalommal).
Mátyás Király Általános Iskola regionális természetismereti rajzverseny.
Pedagógus Műhely
Beretzk Péter Természetvédelmi Klub Egyesület (Röszke) pedagógus továbbképzés, terepi programok szervezése, Útkeresők Egyesület (Kecskemét) természetvédelmi munka.
Porta Egyesület (Kecskemét), Kiskunsági Környezet- és Természetvédelmi Egyesület környezetvédelmi középiskolai verseny
A KNPI működési területén levő Zöld óvodák és Ökoiskolák fóruma

Vetélkedők

	Jellege	Szerepünk	Résztvevő/2009
Kaán Károly Országos Természetismereti Verseny	országos	megyei forduló szervezése	11 iskola (26 fő)
Madarak és fák napja Természetismereti Vetélkedő	országos	területi forduló szervezés	6 iskola 11 csapat
Madarak és Fák Napja A Kecskeméti Arborétumban	terepi játék		4 óvoda, 7 iskola (230 fő)
Lehoczky János Országos Környezeti Verseny	országos	zsűri tagság, 1 állomás vezetése	18 csapat
Tavaszköszöntő természetismereti verseny	megyei	saját szervezés	13 iskola (112 fő)
Természetismereti rajzpályázat	megyei	A kecskeméti Corvina Általános Iskolával közös szervezés	643 pályamű
„Barátunk a természet" Magyar Népművelők Egyesülete	országos	Feladatok összeállítása, zsűrizés	117 fő
Középiskolák környezetvédelmi versenye	városi	Feladatok összeállítása, zsűrizés	68 fő
Víz Világnapja	megyei verseny	Zsűrizés, döntő díjazása	180 fő

		Megjelenés, részvétel száma	
		írott	elektronikus
kiállítás, vásár		34 helyszínen	
média	helyi	59	78
	regionális	47	66
	országos	31	35

2009-ben a Petőfi Népe, a Kecskeméti kínáló, a Kecskeméti Est és a Szuperinfó regionális kiadójával voltunk szerződéses kapcsolatban.
Az országos médiát elsősorban az MTV Dél-alföldi Regionális Stúdió, a Klub Rádió, a Greenfo képviselte. A Kossuth Rádió (MR1) és a Klub Rádió rendszeresen tudósít az Igazgatóság turisztikai eseményeiről. A Duna TV, az RTL Klub több alkalommal forgatott a nemzeti parkban. 2009-ben Bugacon forgatott a Deutsche Welle TV.
Programjaink folyamatosan olvashatók a www.knp.hu honlapon.

A regionális médiumok: a Kecskeméti Városi Televízió, a Gong Rádió, a Szegedi TV, a Kisteleki Regionális Rádió; az írott sajtó közül a Petőfi Népe (Bács-Kiskun Megye) és a Délmagyarország (Csongrád Megye) tudósított legtöbbször.

A szegedi központú Dél-Alföldi Regionális TV, a Kecskeméti TV ismétlődően adott tájékoztatást az Igazgatóság ill. a régió védett területeinek aktuális eseményiről.
Az éves programokról programfüzetet jelentettünk meg.
A KNPI honlapja (www.knp.hu) folyamatosan frissül.
Kapcsolatban állunk a www.muzeum.hu és a www.iranymagyarorszag.hu honlapokkal is. Az utóbbitól rendszeres jelentéseket kapunk a látogatásokról, letöltésekről.

8.5. Környezeti nevelési intézkedések

Esemény	Helyszín	Résztvevők száma
Erdei iskolai programok	Fülöpházi homokbuckák Naprózsa Erdei Iskola	344
Erdei iskolai programok	Szikra és Alpári-rét Kontyvirág Erdei Iskola	1167
Természetismereti vetélkedők	Természet Háza	1046
Foglalkozások, játszóházak	Természet Háza, Tiszavölgyi bemutatóház,	15323
Nyílt napok, természet-és környezetvédelmi jeles napok, terepi programok, rendhagyó órák	KNP tanösvényei, bemutatóhelye, erdei iskolái	19484
Természetismereti kiállítások, tárlatvezetések	Természet Háza, Tiszavölgyi bemutatóház	8146
Kiállítás, falunap, vásár	Változó (26 helyszín)	50208

9. KAPCSOLATTARTÁS HAZAI PARTNERSZERVEZETEKKEL

A külső szervezetekkel történő kapcsolattartás és együttműködés az alábbiak szerint valósult meg:

- az Igazgatóság Naprózsa Erdei Iskolája tagja a Környezetvédelmi Oktatóközpontok Országos Szövetségének (KOKOSZ);
- több kollégánk egyéni tagja a Magyar Környezeti Nevelési Egyesületnek (MKNE);
- a KÖRLÁNC Egyesület több csoportjával működünk együtt (Szeged, Kecskemét);
- a Kecskeméti Főiskola óvodapedagógus, tanító szakos hallgatói részére 90 órás elméleti és 3 napos terepi képzést tartunk;
- a Bács-Kiskun Megyei Agrárkamara és a Megyei Munkaügyi Központ szakképzési programjait előadásokkal, terepi bemutatókkal segítjük;
- Pedagógus Klubot tartunk; Pedagógus továbbképzések: Újpesti Pedagógiai Szolgáltató Központ (Budapest), Ward Mária Angolkisasszonyok Gimnáziuma (Kecskemét), Szent Györgyi Albert Középiskola (Kecskemét), Lenti Általános Iskola tanári kara, Új Budai Pedagógiai Intézet (Budapest);
- folyamatos szakmai kapcsolatban állunk erdei iskolaszolgáltatókkal, ökoturizmussal foglalkozó vállalkozókkal, önkormányzatokkal, civil szervezetekkel;
- aktív együttműködésünk van a térség Tourinform Irodáival, a Regionális Marketing Igazgatósággal (programfejlesztés, kiadványok előkészítése, lektorálás);
- kapcsolatot alakítottunk ki a Rotary Klub Kecskeméti szervezetével;
- folyamatos kapcsolatunk van a BKKM Közművelődési Intézettel, részt veszünk a falugondnok képzéseikben;
- a kecskeméti Hunyadivárosi Részönkormányzattal együttműködve helyet adtunk rendezvényeiknek (Hunyadivárosi Napok kiállítása, gyermekfoglalkozások, Madárbarát Hunyadiváros program);
- Csongrád Megye több települési önkormányzatával együttműködést kötöttünk az iskolai környezeti nevelési programok megvalósításának segítésére. (Algyő, Baks, Szatymaz);
- helyet adtunk NATUR ART Természetfotós Szövetség rendezvényeinek;
- helyet biztosítunk a Világjáró Klub rendezvényeinek, ahol ismeretterjesztő előadásokat tartunk;
- a Magyar Természetbarát Szövetség tagjai részére kedvezményes belépést biztosítunk a nemzeti park igazgatóság által szervezett terepi programokra, illetve a szálláshelyeinket kedvezménnyel vehetik igénybe.

10. KÜLFÖLDI EGYÜTTMŰKÖDÉS

A határokon átívelő együttműködést is fontosnak tartjuk, lehetőségeinkhez képest az alábbiak szerint tartjuk a kapcsolatot külföldi szervekkel:

Partnerszervezet	Ország (nemzetközi Szervezet esetén székhelye)	Az együttműködés rövid ismertetése
EUROSITE	Hollandia, Tilburg	Az Igazgatóság már évek óta tagja ennek a szervezetnek. A EUROSITE célja, hogy összefogja azon magánszemélyeket, egyesületeket, állami szerveket, és minden olyan szervezetet, amely védett területek kezelésével foglalkozik és megosztja köztük a kezelésben szerzett tapasztalatokat.
Palics-Ludas Közvállalat	Szerbia – Montenegró, Palics	Közös INTERREG tükörprojekt beindítása. Együttműködési szerződés keretében célul tűztük ki egy közös, határ menti védett terület kialakítását (Körös-éri Tájvédelmi Körzet), a hasonló adottságú szikes területek kutatását, valamint segítséget nyújtottunk a Vajdasági túzokos területek kezelésének megalapozásában.
EUROPARC	Németország	Az Igazgatóság hosszú ideje tagja a szervezetnek, de az utóbbi időben aktív kapcsolat nincs.
Röhn Bioszféra Rezervátum	Németország	Szakmai kirándulás a KNPI területein

Konferenciák, szakmai előadások:

Víz Világnapja központi rendezvény és szakmai konferencia
KvVM *Zöld Kréta* road-show
Duna-Tisza köze vízpótlása regionális konferencia
Projektrendezvények KEOP, LIFE pályázatokhoz kapcsolódóan
Polgári természetvédelmi őrök továbbképzése
MTA RKK *Duna-Tisza csatorna jövője* kutatási záró rendezvény

Középiskolai, egyetemi terepgyakorlatok:

Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar
Debreceni Egyetem
Szegedi Egyetem
Szent István Egyetem
Kecskeméti Főiskola
Bedő Albert Erdészeti Szakiskola, Ásotthalom
Bársony István Mg. Szakközépiskola, Csongrád
Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola, Szeged
Baktay Ervin Gimnázium és Vízügyi szakközépiskola, Dunaharaszti

11. ELLENŐRZÉS

Belső ellenőrzések
A/4/9. Pénztár ellenőrzés vizsgálata:
A Pénzkezelési szabályzat aktualizálására tett javaslatot, melyek 2009. évben a szükséges módosítások, kincstári kártya alkalmazása, előleg felvételére jogosultak átvezetésre került.

B1/2009. Állattartó tevékenység:
A vizsgálat az állattartás területén a szakmai tevékenységet nem kifogásolta, a költségfelhasználást a feladatellátással arányosnak ítélte. Utóvizsgálat keretében azt a javaslatot tette, hogy a TIR és az analitikus nyilvántartásokban a korosbítások határnapjait kellene összehangolni, ugyanis a TIR-ben naptári naphoz kötődnek a korosbítások, így az analitikus nyilvántartással való kontroll lehetőség a TIR-rendszerrel nem lehetséges. Ez az egységesen alkalmazott számítástechnikai rendszer (TIR) függvénye, melynek megoldására a vagyonkezelési értekezleten javaslatot tettünk.

B/2/2009. Erdőgazdálkodás
Az erdészeti és fenntartási munkák vizsgálata során az ellenőrzés arra tett javaslatot, hogy az éves munkák felmérése év elején kerüljön összeállításra, és lehetőségek, szakmai, és természetvédelmi szempontok figyelembe vételével, a hatékonyabb költségek felhasználása érdekében azok végzését egy, vagy csak néhány vállalkozóval kívánjuk megoldani.
Erdőterületeink szétszabdaltsága, valamint az időjárási viszontagságok, természetvédelmi célok figyelembe vétele miatt igen nehéz az erdészeti feladatok végrehajtása, továbbá a kézi munkákat évek óta a közmunkaprogram keretében oldjuk meg, azonban arról év elején nem mindig van biztos információnk, hogy milyen időszakban indul, így ez is nehezíti az éves munkák tervezését.
A 2010. évi munkáknál a közmunka indulásának időpontja kedvezően alakult, így a 2010. évre vonatkozóan közbeszerzési eljárás kiírásával próbáljuk ez irányú tevékenységeinket végezni.

B/3/2009. Növénytermesztési feladatok
A vizsgálat javaslata volt, hogy törekedjünk a téli takarmány saját körű előállítására, azonban ez csak részben tőlünk függő tényező, hiszen az időjárási viszonyok, illetve a növekvő állatállományunk miatt ez csak részben teljesíthető.
Javaslatként a gazdálkodási napló alapbizonylatainál a betakarítás során bevételezésre kerülő takarmány mennyiségek telepenkénti dokumentálására vonatkozóan ki kell dolgoznunk egy belső bizonylatot, melynek vezetéséért felelőst, folyamatgazdát jelölünk ki.
A dokumentálás szabályait a betakarítás megkezdéséig a Természetvédelmi vagyonkezelési osztály vezetője irányításával kidolgozzuk, és bevezetésre kerül a belső bizonylat, melyre Igazgatói utasítás készül.

Külső ellenőrzések
KEOP projektek KvVM FI részéről történő ellenőrzése:
A folyamatban lévő, valamint befejezett KEOP, KIOP projektek ellenőrzései során intézkedést igénylő javaslatok nem merültek fel.

APEH ellenőrzések:
Igazgatóságunknál 2009. évben 2 alkalommal volt ún. kapcsolódó ÁFA ellenőrzés, mindkét alkalommal a vizsgálat alá vont időszakra vonatkozóan nem volt eltérés.

2009. évben kapcsolódó ellenőrzés indult, egy az Igazgatóság által kezdeményezett ügyben, melynek lezárása áthúzódott 2010. évre, azonban ez is lezárult 2010. januárban. Az igazgatóság részére megállapítás az APEH részéről nem történt.

Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatali ellenőrzések:
Minden évben ellenőrzésre kerülnek az agrártámogatásainkhoz kapcsolódóan a gazdálkodási naplók, valamint a támogatásba bevont mezőgazdasági területeink, mely vizsgálatok eredményeként 2009 évben elmarasztalás, támogatás visszavonása nem történt.

A Természetvédelmi Vagyonkezelési Osztályon 2009-ben az előző évekhez hasonlóan folyamatos ellenőrzések történtek a Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Hivataltól szorosan összekapcsolódva a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatallal.

SAPS: Folyamatos terület kontrol.
LEADER: gépbeszerzés (Császártöltés, Vörös-mocsár).
Biokontrol Hungária: Bio minősítés.
ÁNTSZ: Telepeken lévő előírások betartásáról.
Hatósági: állatorvosi ellenőrzések.
Tűzoltóság: Állattartó telepek tűzvédelme.

12. FONTOSABB CÉLKITŰZÉSEK 2010 ÉVRE

1. A kezelési tervek készítésének gyorsított ütemű folytatása, különös tekintettel a védelemre tervezett területekre. Egyidejűleg a nemzeti park területek régi kezelési tervei felülvizsgálatának, aktualizálásának megkezdése.
2. További részvétel országos fejlesztési programokban (VTT, VKI, Duna-Tisza közi Hátság vízgazdálkodása, homokhátsági tanyaprogram).
3. Átfogó élőhely-fenntartási programok folytatása, saját vagyonkezelésű szántók visszagyepesítése.
4. A Csaj-tó rendszerében kialakított 120 hektár természetközeli vizes élőhely, mocsár vízpótlása, extenzív halasítása madártáplálék céljából. Az Apajpuszta felhagyott halastavi 150 hektár-os vizes élőhely vízpótlása.
5. A tájidegen lágyszárú invázív fajok visszaszorítása gyepterületeken, illetve a kiemelt természeti értékű erdőterületeken saját forrásból a szórvány akác, bálványfa, valamint gyepterületeken a keskenylevelű ezüstfa visszaszorítása.
6. Gyepkezelések hatását vizsgáló kutatások folytatása kaszálásból és legelésből kizárt kísérleti parcellákon az optimális kezelési módszerek meghatározása céljából.
7. Duna-Tisza közi fajmegőrzési tervek készítése és végrehajtása.
8. A Kék vércse LIFE program keretében az Igazgatóságra háruló feladatok folyamatos végrehajtása.
9. Élőhely rekonstrukciós feladatok végrehajtása a tartós szegfű LIFE program keretében.
10. Védett és fokozottan védett növények védett természeti területeken kívüli állományainak pontosítása.
11. További gólyafészektartók, szigetelőpapucsok, firefly-ok vásárlása és kihelyezése.
12. A TÉKA program keretében az egyedi tájérték-kataszter felülvizsgálata.
13. Honvédségtől átvett területek hasznosításának előkészítése.
14. A sikeres közmunka program bővített folytatása.
15. Személyi állomány továbbképzése (manager, szakmérnöki, közigazgatási szakvizsga)
16. A környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőségekkel való hatékony együttműködés erősítése.
17. Hozzáférhető pályázati lehetőségek (IFA, KEOP) kiaknázása. Felkészülés a jövő évi pályázatokra (tervkészítés, engedélyeztetés, tanulmányok.)
18. A befogadott pályázatok elnyerése esetében azok megvalósításának megkezdése.
19. Reálértékben csökkenő költségvetési támogatás, növekvő rezsiköltségek, borúlátó gazdasági prognózisok mellett költségvetési egyensúlyunk megtartása.
20. Az együttműködés élénkítése természetvédelmi-, agrár-, turisztikai-, és civil szervezetekkel.
21. Mezőgazdasági támogatásokban rejlő lehetőségek kiaknázása. Állatállományunk fejlesztése a kezelési/gazdaságossági szempontból optimális mértékig (szürke marha, bivaly).
22. Beékelődő zárvány területek vásárlása anyagi erőforrásaink függvényében.
23. Ökoturisztikai programkínálatunk és annak infrastruktúrája fejlesztése.

****